

Prečišćeni tekst Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini obuhvata sljedeće propise:

1. Zakon o odgovornosti za štetu u životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 027/14 od 30.06.2014),
2. Zakon o izmjenama Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 055/16 od 17.08.2016),
3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona kojima su propisane odredbe o inspeksijskom nadzoru ("Službeni list Crne Gore", br. 084/24 od 06.09.2024), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

ZAKON

O ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU U ŽIVOTNOJ SREDINI

("Službeni list Crne Gore", br. 027/14 od 30.06.2014, 055/16 od 17.08.2016, 084/24 od 06.09.2024)

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se način i postupak utvrđivanja odgovornosti za štetu u životnoj sredini, kao i primjena preventivnih mjera i mjera remedijacije radi sprječavanja i otklanjanja štete u životnoj sredini.

Odgovornost za štetu u životnoj sredini

Član 2

Pravna i fizička lica koja su obavljanjem djelatnosti, odnosno vršenjem aktivnosti prouzrokovala štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini odgovorna su za štetu i dužna su da sprovedu mjere za sprječavanje i remedijaciju štete u skladu sa ovim zakonom.

Principi naknade štete u životnoj sredini

Član 3

Naknada štete u životnoj sredini zasniva se na sljedećim principima:

- 1) princip zagađivač plaća, prema kojem je pravno i fizičko lice koje je pričinilo štetu u životnoj sredini ili neposrednu opasnost od štete dužno da naknadi štetu sprovođenjem preventivnih mjera i mjera remedijacije o svom trošku;
- 2) princip obaveznog osiguranja, prema kojem je pravno i fizičko lice koje obavlja djelatnosti, odnosno aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu dužno da se osigura od odgovornosti za štetu u životnoj sredini.

Šteta u životnoj sredini

Član 4

Šteta u životnoj sredini je šteta pričinjena:

- zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva (u daljem tekstu: zaštićene vrste) i prirodnim staništima, koja ima značajan negativan uticaj na dostizanje ili održavanje povoljnog statusa zaštićenih vrsta i prirodnih staništa;
- vodama, koja ima značajan negativan uticaj na ekološki, hemijski i kvantitativni status i/ili ekološki potencijal voda, uključujući i ekološki status morske vode utvrđen zakonom kojim su uređene vode;
- zemljištu, posrednim ili neposrednim unošenjem u, na ili ispod zemljišta, supstanci, smješa, organizama ili mikroorganizama koji prouzrokuju štetu koja predstavlja značajnu opasnost po zdravlje ljudi.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, štetom se ne smatra šteta pričinjena:

- zaštićenim vrstama i prirodnim staništima, koja je nastala obavljanjem djelatnosti, odnosno aktivnosti operatera na osnovu dozvole, odnosno odobrenja nadležnog organa uprave u skladu sa zakonom kojim je uređena zaštita prirode;
- vodama, koja je nastala nakon sprovođenja mjera za ublažavanje posljedica na vodnim tijelima pod uticajem održivih aktivnosti koje predstavljaju javni interes, s tim da nije bilo tehnički izvodljivo ili finansijski opravdano odabrati ekološki povoljniju mogućnost.

Primjena zakona

Član 5

Ovaj zakon primjenjuje se na:

- štetu i neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini koja je nastala obavljanjem djelatnosti, odnosno aktivnosti iz člana 7 ovog zakona;
- štetu i neposrednu opasnost od štete na zaštićenim vrstama i prirodnim staništima prouzrokovanu obavljanjem drugih djelatnosti, odnosno aktivnosti koje nijesu djelatnosti iz člana 7 ovog zakona, a koja je nastala kršenjem zakona ili profesionalnih standarda, internih pravila poslovanja ili grubom nepažnjom operatera;
- štetu i neposrednu opasnost od štete prouzrokovanu zagađivanjem difuznog karaktera pod uslovom da je moguće utvrditi operatera koji je svojom aktivnošću prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost.

Pravna i fizička lica ne mogu ostvariti pravo na novčanu nadoknadu za pričinjenu štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini u skladu sa ovim zakonom.

Izuzeci od primjene

Član 6

Ovaj zakon ne primjenjuje se na:

- 1) štetu i neposrednu opasnost od štete nanijetu životnoj sredini nastalu oružanim sukobom, ratom ili pobunom, prirodnim katastrofama i aktivnostima namijenjenim zaštiti od prirodnih katastrofa, odbrani zemlje ili međunarodne bezbjednosti;
- 2) odgovornost za štetu u životnoj sredini koja je uređena posebnim propisima i međunarodnim ugovorima, i to:
 - Konvencijom o građanskoj odgovornosti za štetu prouzrokovanu zagađivanjem uljem;
 - Konvencijom o osnivanju Međunarodnog fonda za naknadu štete nastale usljed zagađivanja naftom;
 - Konvencijom o građanskoj odgovornosti za štetu prouzrokovanu zagađivanjem pogonskim uljem;
 - Konvencijom o odgovornosti i nadoknadi za štetu prouzrokovanu prilikom prevoza morem opasnih i štetnih materija;
 - Konvencijom o građanskopravnoj odgovornosti za štetu prouzrokovanu tokom prevoza opasne robe drumskim i željezničkim saobraćajem, kao i brodovima za unutrašnju plovidbu;
 - Pariskom konvencijom o odgovornosti treće strane u području nuklearne energije;
 - Bečkom konvencijom o građanskoj odgovornosti za nuklearne štete;
 - Konvencijom o dodatnoj naknadi za nuklearne štete;
 - Zajedničkim Protokolom o primjeni Bečke konvencije i Pariske konvencije i
 - Briselskom konvencijom o građanskopravnoj odgovornosti u području pomorskog prevoza nuklearnog materijala;
- 3) štetu u životnoj sredini koja je nastala prije stupanja na snagu ovog zakona;
- 4) štetu u životnoj sredini koja je nastala neposredno nakon stupanja na snagu ovog zakona ukoliko je događaj (aktivnost, incident, emisija) pod čijim je uticajem nastala završen prije stupanja na snagu ovog zakona;
- 5) štetu u životnoj sredini koja je nastala pod uticajem događaja od čijeg dešavanja je prošlo više od 30 godina.

Djelatnosti i aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu

Član 7

Djelatnosti i aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu su:

- 1) upravljanje postrojenjima za koja se u skladu sa zakonom izdaje integrisana dozvola, osim postrojenja ili njihovih djelova namijenjenih istraživanju, razvoju i testiranju novih proizvoda i procesa;
- 2) upravljanje otpadom, uključujući i rudarski otpad, koje obuhvata: sakupljanje, transport, preradu i odstranjivanje otpada, nadzor nad tim postupcima i naknadno održavanje deponija za koje se izdaje dozvola ili vrši upis u registar u skladu sa zakonom;
- 3) upotreba kanalizacionog mulja u poljoprivredne svrhe, iz postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda, obrađenog na propisani način;
- 4) ispuštanje zagađujućih supstanci u površinske i podzemne vode i upravljanje vodnim objektima za korišćenje voda (vodozahvati, rezervoari i dr.) za koja se u skladu sa zakonom izdaje vodna saglasnost;

- 5) proizvodnja, upotreba, skladištenje, unutrašnji prevoz, prerada, punjenje i ispuštanje u životnu sredinu opasnih supstanci i smješa, utvrđenih zakonom kojim se uređuju hemikalije, sredstva za zaštitu bilja i biocidi;
- 6) upravljanje postrojenjima za koja se izdaje integrisana dozvola i/ili saglasnost na procjenu uticaja na životnu sredinu u skladu sa zakonom, za emisije u vazduh sumpor (IV) - oksida i drugih jedinjenja sumpora, oksida azota i drugih jedinjenja azota, ugljen(II)- oksida, isparljivih organskih jedinjenja, metala i njihovih jedinjenja, suspendovanih čestica (PM10 i PM2,5), azbesta (suspendovanih čestica i vlakana), hlora i njegovih jedinjenja, fluora i njegovih jedinjenja, arsena i njegovih jedinjenja, cijanida, supstanci i smješa koje imaju karcinogena ili mutagena svojstva ili utiču na reprodukciju, dioksine i furane;
- 7) prevoz opasnih materija u drumskom, željezničkom, pomorskom i vazdušnom saobraćaju, na unutrašnjim plovnim putevima, u skladu sa zakonom;
- 8) kontrolisana upotreba, uključujući i prevoz genetički modifikovanih organizama i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modifikovanih organizama, u skladu sa zakonom;
- 9) svako namjerno uvođenje u životnu sredinu, prevoz i stavljanje u promet genetički modifikovanih organizama, u skladu sa zakonom;
- 10) prekogranično kretanje otpada za koje se u skladu sa zakonom izdaje dozvola;
- 11) upravljanje postrojenjima za geološko skladištenje ugljen(IV) - oksida;
- 12) istraživanje i proizvodnja ugljovodonika na moru, uključujući postrojenja i infrastrukturu.

Značenje izraza

Član 8

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) šteta je svaka negativna promjena na prirodnom dobru ili oštećenje prirodnog resursa koja nastaje ili može nastati obavljanjem djelatnosti iz člana 7 ovog zakona i drugih aktivnosti i koja se može procijeniti;
- 2) neposredna opasnost od štete je vjerovatnoća da će nastati šteta u životnoj sredini u bliskoj budućnosti;
- 3) zaštićene vrste su divlje vrste biljaka, životinja i gljiva koje su zaštićene u skladu sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima;
- 4) prirodno stanište je lokalitet kopna ili mora, koje se određuje prema geografskim, abiotskim i biotskim osobinama, prirodno ili poluprirodno, kao i mjesta za razmnožavanje ili odmor životinja, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima i zakonom kojim je uređena zaštita prirode;
- 5) vode su površinske, podzemne, kopnene i vode priobalnog mora, zaslanjene vode, ušća rijeka koje se ulivaju u more, mineralne, termalne i termo-mineralne vode i vještačka vodna tijela uključujući i vodu za piće, kupanje i ljudsku upotrebu;
- 6) vodno dobro obuhvata prirodna i vještačka vodna tijela i vodno zemljište u skladu sa zakonom;
- 7) emisija je ispuštanje u životnu sredinu supstanci, smješa, organizama ili mikro-organizama, koje je rezultat aktivnosti ljudi;
- 8) prirodni resursi su djelovi prirode koje čovjek koristi u privredne svrhe i mogu biti neobnovljivi i obnovljivi, uključujući i zaštićene vrste, prirodna staništa, vode i vodna dobra i zemljište;
- 9) usluge prirodnih resursa su funkcije koje prirodni resurs pruža drugom prirodnom resursu ili javnosti;
- 10) prvobitno stanje je stanje prirodnog resursa prije nastanka štete na tim resursima i njihovim funkcijama, koje je procijenjeno na osnovu najboljih dostupnih podataka;
- 11) oporavak, odnosno prirodni oporavak voda, zaštićenih vrsta i prirodnih staništa je vraćanje oštećenog prirodnog resursa i/ili narušenih funkcija u prvobitno stanje;
- 12) oporavak, odnosno prirodni oporavak zemljišta je uklanjanje svakog značajnog rizika od štetnog uticaja na zdravlje ljudi;
- 13) interni gubici su gubici koji nastaju kao posljedica oštećenja prirodnog resursa koji više ne može da obavlja svoje ekološke funkcije ili obezbjeđuje usluge drugom prirodnom resursu ili javnosti bez primjene mjera remedijacije;
- 14) preventivne mjere su mjere koje se preduzimaju kada postoji neposredna opasnost od štete u životnoj sredini, radi sprječavanja ili ograničavanja te štete na najmanju mjeru;
- 15) mjere remedijacije su radnje i mjere za oporavak, rehabilitaciju ili nadomještanje oštećenih prirodnih resursa i/ili usluga, uključujući mjere za ublažavanje posljedica štete, privremene mjere kao i mjere, kojima se obezbjeđuju resursi ili usluge jednake prvobitnim;

- 16) zainteresovana javnost je javnost koja je pogođena štetom ili je vrlo vjerovatno da će biti pogođena štetom, uključujući i nevladine organizacije koje se bave zaštitom životne sredine;
- 17) aktivnost je svaka djelatnost koja predstavlja rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu, koju u okviru svog djelokruga rada obavlja operater, bez obzira da li se radi o privatnom, javnom, profitnom ili neprofitnom ekonomskom subjektu;
- 18) značajna šteta je šteta u životnoj sredini za koju se može dokazati da ima negativan uticaj na zdravlje ljudi;
- 19) povoljan status zaštite prirodnog staništa je status staništa kada su prirodni opseg i područja koja pokriva stabilni ili se povećavaju, a specifične strukture i funkcije koje su neophodne za njegovo dugoročno održavanje postoje i očekivano je da će nastaviti da postoje u doglednoj budućnosti;
- 20) povoljan status zaštite vrsta je status vrste kada dinamika populacije pokazuje da se ona dugoročno održava kao komponenta svog prirodnog staništa, kada se prirodni opseg vrste ne smanjuje i očekivano je da se neće smanjivati u doglednoj budućnosti i kada postoji i očekivano je da će nastaviti da postoji stanište odgovarajuće veličine za dugoročno održavanje vrste;
- 21) troškovi su stvarni troškovi koji uključuju troškove: procjene štete u životnoj sredini i neposredne opasnosti od štete, prikupljanja podataka, sprovođenja mjera, sprovođenja programa praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera i drugi troškovi u skladu sa zakonom;
- 22) operater je pravno ili fizičko lice koje obavlja djelatnost ili aktivnost ili ga kontroliše ili je ovlašćeno za donošenje ekonomskih odluka u oblasti tehničkog funkcionisanja djelatnosti ili aktivnosti, uključujući i nosioca dozvola ili saglasnosti i/ili obveznika registracije ili obavještanja o aktivnosti koju vrši u skladu sa posebnim propisima.

II. UTVRĐIVANJE ŠTETE U ŽIVOTNOJ SREDINI

Postupak utvrđivanja štete u životnoj sredini

Član 9

Štetu u životnoj sredini ili neposrednu opasnost od štete utvrđuje organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: organ uprave).

Postupak utvrđivanja štete u životnoj sredini ili neposredne opasnosti od štete pokreće se po službenoj dužnosti ili na zahtjev zainteresovane javnosti (u daljem tekstu: zahtjev).

Svako lice koje sazna da je došlo do štete u životnoj sredini ili da postoji neposredna opasnost od štete u životnoj sredini dužno je da o tome, bez odlaganja, obavijesti organ uprave i nadležnu inspekciju.

Zahtjev za pokretanje postupka

Član 10

Zahtjev iz člana 9 stav 2 ovog zakona sadrži podatke o:

- podnosiocu zahtjeva (naziv i sjedište, odnosno ime i adresu);
- lokaciji na kojoj je nastala šteta ili postoji neposredna opasnost od štete i vremenu nastanka štete;
- vrsti i prirodi štete koja je nastala ili postoji neposredna opasnost od štete;
- operateru (naziv i sjedište, odnosno ime i adresu), ukoliko ih posjeduje; i
- druge podatke od značaja za utvrđivanje štete ili neposredne opasnosti od štete.

Ukoliko je podnosilac zahtjeva nadležna inspekcija, uz zahtjev se prilaže i zapisnik o izvršenom inspekcijskom nadzoru.

Organ uprave može od podnosioca zahtjeva zatražiti dodatne podatke, obavještenja i dokumentaciju i odrediti rok za njihovo dostavljanje.

Način utvrđivanja štete u životnoj sredini

Član 11

Organ uprave po službenoj dužnosti ili na osnovu podnijetog zahtjeva utvrđuje:

- da li prijavljena šteta predstavlja štetu ili neposrednu opasnost od štete u skladu sa ovim zakonom;
- da li je pričinjena šteta ili neposredna opasnost od štete izuzeta od primjene u skladu sa članom 6 ovog zakona;
- da li se na osnovu zapisnika o izvršenom inspekcijskom nadzoru može utvrditi operater koji je svojom aktivnošću prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete.

Izjašnjenje operatera

Član 12

Nakon utvrđivanja činjenica iz člana 11 ovog zakona, organ uprave dužan je da omogući operateru da se izjasni o navodima iznesenim u zahtjevu i o utvrđenim činjenicama.

Pokretanje postupka

Član 13

Ukoliko organ uprave utvrdi da je nastala šteta u životnoj sredini ili da postoji neposredna opasnost od štete, pokreće postupak za utvrđivanje značaja pričinjene štete u životnoj sredini ili stepena neposredne opasnosti od štete i mjera za otklanjanje, odnosno sprječavanje štete.

U postupku utvrđivanja značaja štete organ uprave može zatražiti od operatera da o svom trošku sprovede sva potrebna mjerenja i ispitivanja i da dostavi neophodne podatke.

Obavješćavanje o pokretanju postupka

Član 14

Organ uprave obavještava podnosioca zahtjeva, operatera, organ lokalne uprave na čijoj teritoriji je nastala šteta ili postoji neposredna opasnost od štete, organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo) i nadležnu inspekciju, o pokretanju postupka ili odbijanju zahtjeva sa obrazloženjem, u roku od pet dana od dana pokretanja postupka za utvrđivanje štete.

Utvrdjivanje značaja štete pričinjene prirodnim staništima i zaštićenim vrstama

Član 15

Značaj štete koja ima negativan uticaj na postizanje ili održavanje povoljnog statusa zaštite staništa ili zaštićenih vrsta određuje se na osnovu statusa očuvanosti u vrijeme nastanka štete, funkcija i usluga koje pružaju ta staništa ili zaštićene vrste i njihovog kapaciteta za prirodni oporavak.

Značaj štete iz stava 1 ovog člana utvrđuje se na osnovu značajnih negativnih promjena u odnosu na prvobitno stanje prema:

- broju jedinki, gustini populacije ili površini područja koju pokrivaju;
- udjelu određenih jedinki ili oštećenog područja u zaštiti vrste ili staništa;
- rijetkosti vrsta ili staništa na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou;
- kapacitetu razmnožavanja i održivosti vrste u skladu sa dinamikom karakterističnom za tu vrstu ili populaciju;
- kapacitetu staništa za prirodni oporavak u skladu sa dinamikom karakterističnom za vrste i populacije prisutne na staništu;
- kapacitetu vrste ili staništa da se za kratko vrijeme, bez ikakvih intervencija osim pojačanih mjera zaštite, oporavkom dovede do stanja koje će sopstvenom dinamikom vrste ili staništa dovesti do uslova koji se smatraju jednakim ili boljim od prvobitnih.

Značajnom štetom na staništima i zaštićenim vrstama ne smatraju se:

- negativne promjene koje su manje od prirodnih kolebanja normalnih za tu zaštićenu vrstu ili prirodno stanište;
- negativne promjene usljed prirodnih uzroka;
- negativne promjene usljed intervencija koje su sastavni dio redovnog upravljanja područjem koje je sproveo vlasnik ili upravljač zaštićenog prirodnog dobra;
- oštećenja nanosena zaštićenim vrstama i prirodnim staništima koja se mogu prirodnim putem za kratko vrijeme vratiti u prvobitno stanje ili u stanje koje se smatra jednakim ili boljim od prvobitnog, a koje dostižu sopstvenom dinamikom.

III. MJERE ZA SPRJEČAVANJE I REMEDIJACIJU ŠTETE U ŽIVOTNOJ SREDINI

Preventivne mjere

Član 16

Ako postoji neposredna opasnost od nastanka štete u životnoj sredini, operater je dužan da, bez odlaganja, sprovede mjere utvrđene planovima za zaštitu i spašavanje, u skladu sa zakonom kojim je uređena zaštita i spašavanje.

U slučaju da planovima iz stava 1 ovog člana nastala situacija nije predviđena, operater je dužan da od organa državne uprave nadležnog za zaštitu i spašavanje zatraži uputstva za postupanje u slučaju akcidenta.

O preduzetim mjerama iz st. 1 i 2 ovog člana operater je dužan da obavijesti organ uprave, nadležnu inspekciju i organ državne uprave nadležan za zaštitu i spašavanje.

U slučaju sumnje na neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini ili u slučaju kad je opasnost utvrđena, organ uprave je dužan da zatraži od operatera neophodne informacije i sprovođenje neophodnih preventivnih mjera.

U slučaju iz stava 4 ovog člana organ uprave može operateru dati uputstva o načinu sprovođenja tih mjera.

Kada neposredna opasnost od štete nije uklonjena sprovođenjem preventivnih mjera, operater je dužan da o tome, bez odlaganja, obavijesti organ uprave i nadležnu inspekciju.

Ukoliko operater ne sprovede preventivne mjere iz stava 4 ovog člana, preventivne mjere sprovedeće organ uprave o trošku operatera.

U slučaju kad operater nije poznat preventivne mjere sprovodi organ uprave.

Organ uprave ima pravo na refundiranje troškova za sprovedene preventivne mjere iz stava 8 ovog člana u roku od pet godina od dana kada operater bude poznat.

Mjere remedijacije

Član 17

Kada nastane šteta u životnoj sredini, operater je dužan da, bez odlaganja, obavijesti organ uprave i nadležnu inspekciju i preduzme neophodne mjere remedijacije, radi ograničavanja i sprječavanja daljeg širenja štete u životnoj sredini i negativnih uticaja na zdravlje ljudi.

Mjere remedijacije iz stava 1 ovog člana su mjere koje imaju za cilj povraćaj u prvobitno stanje oštećenih voda, zemljišta, zaštićenih vrsta i prirodnih staništa, kroz primarnu, komplementarnu i kompenzatornu remedijaciju.

Predlog mjera remedijacije i obavješćavanje zainteresovane javnosti

Član 18

Operater koji je pričinio štetu u životnoj sredini dužan je da, u roku određenom rješenjem o pokretanju postupka utvrđivanja štete, sačini predlog mjera remedijacije i dostavi organu uprave na saglasnost.

Predlog mjera remedijacije iz stava 1 ovog člana sadrži i program praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije.

Organ uprave dužan je da, u roku od tri dana od dana prijema predloga mjera remedijacije, obavijesti lica koja su pogođena štetom ili je vjerovatno da će biti pogođena štetom, zainteresovanu javnost, vlasnike nepokretnosti na kojim će se sprovesti mjere remedijacije, radi dostavljanja mišljenja, primjedbi i sugestija na predlog mjera remedijacije.

Prilikom davanja saglasnosti na predlog mjera remedijacije organ uprave uzima u obzir:

- prirodu, obim i težinu štete u životnoj sredini i mogućnost prirodnog oporavka;
- rizike po zdravlje ljudi;
- mišljenja, primjedbe i sugestije iz stava 3 ovog člana.

Kada je životnoj sredini pričinjena takva šteta da se sve neophodne mjere remedijacije ne mogu sprovesti istovremeno, organ uprave određuje prioritete primjene mjera remedijacije, vodeći računa o prirodi, obimu i značaju štete pričinjene na različitim segmentima životne sredine, mogućnostima prirodnog oporavka i rizicima po zdravlje ljudi.

Komisija za ocjenu mjera remedijacije

Član 19

Ocjenu predloga mjera remedijacije vrši Komisija za ocjenu mjera remedijacije (u daljem tekstu: Komisija), koju obrazuje organ uprave.

Komisiju čine stručnjaci za pojedine oblasti životne sredine, predstavnici organa uprave i Ministarstva i predstavnici relevantnih institucija iz oblasti životne sredine, kao i predstavnici drugih nadležnih organa uprave.

Komisija vrši ocjenu predloženih mjera remedijacije, daje mišljenje i predlaže nove mjere remedijacije, ukoliko se predloženim mjerama remedijacije ne postiže povratak u prvobitno stanje.

Rješenjem o obrazovanju Komisije određuje se broj, sastav, rok i način rada Komisije.

Članovi Komisije ne mogu biti lica koja su učestvovala u izradi predloga mjera remedijacije.

Troškove rada Komisije snosi operater.

Odlučivanje o saglasnosti

Član 20

Organ uprave odlučuje o davanju saglasnosti na predlog mjera remedijacije u roku od pet dana od dana dostavljanja mišljenja Komisije.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se izjaviti žalba Ministarstvu.

Vrste mjera remedijacije

Član 21

Mjere remedijacije mogu biti primarne, komplementarne i kompenzatorne.

Primarne mjere remedijacije su mjere kojima se otklanja šteta kojom se oštećeni prirodni resurs ili njegova funkcija vraća u prvobitno stanje.

Komplementarne mjere remedijacije su mjere koje se sprovode u slučajevima ukoliko se oštećeni prirodni resurs i/ili usluga primarnom remedijacijom ne može potpuno vratiti u prvobitno stanje, radi obezbjeđivanja sličnog prirodnog resursa i/ili usluga na istom ili drugom području.

Kompenzatorne mjere remedijacije su mjere koje se sprovode radi nadoknađivanja gubitaka nastalih oštećenjem prirodnih resursa koji više ne mogu da obavljaju svoje ekološke funkcije ili obezbjeđuju usluge drugom prirodnom resursu ili javnosti.

Primarna remedijacija

Član 22

Prilikom utvrđivanja mjera primarne remedijacije prednost se daje onim mjerama kojima se povratak u prvobitno stanje postiže direktno, za što kraće vrijeme i prirodnim putem.

Organ uprave može naložiti primjenu mjera primarne remedijacije kojima se ne postiže potpuni oporavak oštećenog vodnog dobra, zaštićene vrste ili staništa ili se on postiže sporije, isključivo pod uslovom da se na drugom području koje je slično oštećenom primijene unaprijedene komplementarne ili kompenzatorne mjere.

Komplementarna remedijacija

Član 23

Ukoliko se komplementarnim mjerama remedijacije obezbjeđuje sličan prirodni resurs i/ili usluga na drugom području, to područje treba da bude geografski povezano sa oštećenim područjem, uzimajući u obzir interes ugroženog ekosistema.

Kompenzatorna remedijacija

Član 24

Kompenzatorne mjere remedijacije sprovode se od momenta nastanka štete sve dok se primarnom remedijacijom ne postigne potpuni oporavak resursa ili usluga dovođenjem u prvobitno stanje.

Kompenzatorne mjere remedijacije obuhvataju i dodatne mjere zaštite i poboljšanja prirodnih staništa i zaštićenih vrsta ili voda na oštećenom području ili drugom alternativnom području.

Kriterijumi za izbor mjera remedijacije

Član 25

Mjere remedijacije određuju se u skladu sa najboljim dostupnim tehnikama (BAT), uzimajući u obzir:

- procjenu uticaja mjera remedijacije na bezbjednost i zdravlje ljudi;
- procjenu troškova sprovođenja mjera remedijacije;

- vjerovatnoću uspjeha mjera remedijacije;
- obim sprječavanja buduće štete i nastanka kolateralne štete prilikom sprovođenja mjera remedijacije;
- obim u kojem mjere remedijacije obezbjeđuju korist svakoj komponenti i/ili funkciji (usluga) prirodnog resursa;
- obim u kojem mjere remedijacije uzimaju u obzir socijalne, ekonomske i kulturne faktore;
- druge relevantne faktore specifične za lokaciju na kojoj je nastala šteta;
- vremenski period potreban za punu efektivnost mjera remedijacije do povratka u prvobitno stanje;
- stepen do kojeg se mjerama remedijacije postiže povratak oštećenog područja u prvobitno stanje;
- geografsku vezu sa oštećenim područjem.

Utvrđivanje komplementarnih i kompenzatornih mjera remedijacije

Član 26

Obim komplementarnih i kompenzatornih mjera remedijacije utvrđuje se:

- prema resursima kvantitativnim izražavanjem gubitaka i dobitaka (npr. broj ptica, litri vode i sl.);
- prema uslugama kvalitativnim izražavanjem gubitaka i dobitaka, na osnovu sličnosti staništa (npr. procentualno izraženi gubici i dobici usluga ekosistema).

Prilikom utvrđivanja mjera prednost se daje mjerama kojima će se obezbijediti resursi i/ili usluge istog tipa, kvaliteta i kvantiteta, a kada to nije moguće obezbjeđuju se alternativni resursi i/ili usluge.

Obim komplementarnih i kompenzatornih mjera remedijacije može se odrediti i na osnovu valorizacije oštećenih resursa i/ili usluga.

Komplementarne i kompenzatorne mjere remedijacije sprovode se tako da se obezbijedi ravnoteža između obezbjeđenja dodatnih prirodnih resursa i/ili usluga i vremena potrebnog za povratak oštećenog resursa i/ili usluge u prvobitno stanje.

Organ uprave može obustaviti sprovođenje mjera remedijacije, ukoliko bi troškovi potpunog sprovođenja planiranih mjera remedijacije bili nesrazmjerni u odnosu na unaprjeđenje životne sredine, pod uslovom da su do tada primijenjene mjere obezbijedile uklanjanje svakog značajnog rizika po zdravlje ljudi, vode, zaštićene vrste i prirodna staništa.

Mjere remedijacije štete na zemljištu

Član 27

Mjere remedijacije štete na zemljištu obuhvataju mjere kojima se obezbjeđuje kontrola, ograničenje, smanjenje ili uklanjanje svih relevantnih zagađenja, tako da zagađeno zemljište ne predstavlja značajan rizik po zdravlje ljudi, uzimajući u obzir njegovu sadašnju ili planiranu namjenu.

Utvrđivanje rizika po zdravlje ljudi vrši se na osnovu karakteristika i namjene zemljišta, vrsta i koncentracija štetnih supstanci, smješa, organizama ili mikro- organizama kojima je zagađeno, kao i mogućnosti njihovog širenja i opasnosti koju predstavljaju.

Namjena zemljišta utvrđuje se na osnovu prostorno planske dokumentacije.

Ukoliko za zemljište koje je zagađeno ne postoji detaljna prostorno planska dokumentacija, namjena zemljišta se utvrđuje na osnovu namjene šireg područja na kojem je nastala šteta i njegovog planiranog razvoja.

Ako se namjena zagađenog zemljišta promijeni preduzimaju se neophodne mjere kako bi se spriječili negativni uticaji na zdravlje ljudi.

Sprovođenje mjera remedijacije

Član 28

Ukoliko operater ne sprovede utvrđene mjere remedijacije, mjere sprovodi organ uprave o trošku operatera.

Mjere remedijacije sprovodi organ uprave i u slučaju kada operater nije poznat.

Organ uprave ima pravo na refundiranje troškova za sprovedene mjere remedijacije iz stava 2 ovog člana u roku od pet godina od dana kada operater bude poznat.

Operater koji nije u mogućnosti da sam sprovede preventivne mjere i mjere remedijacije, radi sprječavanja, odnosno otklanjanja štete u životnoj sredini može angažovati pravno lice iz člana 29 ovog zakona.

Ovlašćeno pravno lice

Član 29

Preventivne mjere i mjere remedijacije može da sprovodi pravno lice koje ispunjava uslove u pogledu kadra i opreme (u daljem tekstu: ovlašćeno lice).

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Hitni postupci

Član 30

U hitnim slučajevima operater je dužan da, bez odlaganja, sprovede preventivne mjere i mjere remedijacije, radi sprječavanja, odnosno otklanjanja štete u životnoj sredini.

Ukoliko operater nije u mogućnosti da, bez odlaganja, hitno sprovede preventivne mjere i mjere remedijacije, radi sprječavanja, odnosno otklanjanja štete u životnoj sredini organ uprave može angažovati ovlašćeno lice za sprovođenje tih mjera o trošku operatera.

IV. TROŠKOVI SPROVOĐENJA PREVENTIVNIH MJERA I MJERA REMEDIJACIJE ŠTETE U ŽIVOTNOJ SREDINI

Troškovi preventivnih mjera i mjera remedijacije

Član 31

Operater koji je prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini dužan je da snosi troškove sprovođenja preventivnih mjera ili mjera remedijacije, u skladu sa principom "zagađivač plaća".

Izuzimanje od obaveze plaćanja troškova sprovođenja mjera remedijacije

Član 32

Operater ne snosi troškove sprovođenja mjera remedijacije ukoliko se dokaže da je šteta nastala usljed:

- aktivnosti trećeg lica, iako je operater preduzeo sve propisane mjere bezbjednosti;
- aktivnosti koja proizilazi iz naloženih mjera nadležnog organa uprave, osim u slučaju kada su mjere naložene nakon ispuštanja zagađujućih materija ili drugog akcidenta koji je operater prouzrokovao svojom aktivnošću.

U slučaju da je operater već sproveo preventivne mjere ili mjere remedijacije, a dokaže se da je šteta nastala na način iz stava 1 ovog člana, operater ima pravo na nadoknadu troškova sprovođenja mjera.

Šteta pričinjena od strane više lica

Član 33

Kada je šteta ili neposredna opasnost od štete u životnoj sredini prouzrokovana aktivnošću više operatera, uključujući i proizvođače i korisnike proizvoda, troškove sprovođenja preventivnih mjera i mjera remedijacije, kao i nadoknadu troškova iz člana 16 i člana 28 ovog zakona snose solidarno ta lica.

Obavezno osiguranje

Član 34

Operater koji obavlja djelatnosti, odnosno aktivnosti iz člana 7 ovog zakona dužan je da se osigura od odgovornosti za štetu i neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim je uređeno osiguranje ili obezbijedi drugi instrument finansijskog obezbjeđenja.

Prekogranično zagađenje

Član 35

U slučaju štete ili neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, koja može imati značajne negativne uticaje na životnu sredinu druge države, Ministarstvo obavještava drugu državu o nastaloj šteti i neposrednoj opasnosti od štete u životnoj sredini i preduzimanju mjera za otklanjanje štete.

U slučaju štete ili neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini druge države, koja može imati značajne negativne uticaje na životnu sredinu Crne Gore, Ministarstvo može zatražiti sve relevantne informacije o šteti ili neposrednoj opasnosti od štete, dati preporuke za sprovođenje mjera za sprječavanje ili otklanjanje štete i zatražiti nadoknadu troškova.

Javnost podataka

Član 36

Podaci o sprovođenju preventivnih mjera i mjera remedijacije, podaci o osiguranju od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, podaci o prekograničnom zagađenju su javni, osim podataka koji su u skladu sa posebnim propisom određeni kao tajni.

Primjena zakona o opštem upravnom postupku

Član 37

Briše se. (Zakon o izmjenama Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, "Sl. list CG", br. 55/16)

V. NADZOR

Upravni nadzor

Član 38

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo i drugi nadležni organi državne uprave, u skladu sa zakonom.

Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrše ekološka inspekcija, inspekcija za zaštitu i spašavanje, inspekcija za vode, šumarska inspekcija, inspekcija za rudarstvo, inspekcija za eksplozivne materije, zapaljive materije tečnosti i gasove, geološka inspekcija, inspekcija za ugljovodonike, inspekcija za eksplozivne materije, zapaljive materije, tečnosti i gasove u odnosu na prevoz opasnih materija u drumskom saobraćaju, inspekcija za željeznički saobraćaj, u odnosu na prevoz opasnih materija u željezničkom saobraćaju, inspekcija sigurnosti plovidbe, u odnosu na prevoz opasnih materija svih klasa u pomorskom saobraćaju, inspekcija za vazdušni saobraćaj i druge inspekcije zavisno od čijih djelatnosti i aktivnosti je nastupila šteta u životnoj sredini, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor.

Ovlašćenja inspektora

Član 39

U vršenju inspeksijskog nadzora nadležni inspektor ima ovlašćenje da utvrdi da li:

- 1) je šteta ili neposredna opasnost od štete prouzrokovana obavljanjem djelatnosti, odnosno aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu;
- 2) je šteta ili neposredna opasnost od štete zaštićenim vrstama ili prirodnim staništima uzrokovana bilo kojom drugom aktivnošću koju je izazvao operator kršeći zakon ili profesionalne standarde, interna pravila poslovanja ili grubom nepažnjom;
- 3) je u slučaju neposredne opasnosti od štete operator preduzeo potrebne preventivne mjere predviđene planovima za zaštitu i spašavanje;
- 4) je operator zatražio uputstvo za postupanje u slučaju akcidenta od nadležnih organa;
- 5) je operator obavijestio nadležne organe u slučajevima kada neposredna opasnost od štete nije uklonjena sprovođenjem preventivnih mjera;
- 6) je operator obavijestio organ uprave i preduzeo neophodne mjere remedijacije u slučaju kada je došlo do štete u životnoj sredini;
- 7) operator sprovodi utvrđene mjere remedijacije na koje je izdata saglasnost;
- 8) operator postupa u skladu sa programom praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera remedijacije;
- 9) je operator osiguran od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, u skladu sa zakonom.

Prava i obaveze inspektora

Član 40

U vršenju poslova iz člana 39 ovog zakona nadležni inspektor je obavezan da:

- 1) naredi operateru da, bez odlaganja, preduzme potrebne preventivne mjere predviđene planovima za zaštitu i spašavanje, kada postoji neposredna opasnost od nastanka štete;
- 2) naredi operateru da pribavi od nadležnog organa uputstvo za postupanje u slučaju akcidenta;
- 3) naredi operateru da, bez odlaganja, obavijesti organ uprave i organ državne uprave nadležan za vanredne situacije kada neposredna opasnost od štete nije uklonjena sprovođenjem preventivnih mjera;
- 4) naredi operateru da obavijesti organ uprave i preduzme neophodne mjere remedijacije u slučaju kada je došlo do štete u životnoj sredini;
- 5) zabrani obavljanje aktivnosti kada je došlo do štete u životnoj sredini ili postoji neposredna opasnost od štete kako bi se spriječili ili ograničili negativni uticaji na zdravlje ljudi i dalje narušavanje usluga ekosistema, u skladu sa rješenjem o pokretanju postupka;
- 6) naredi operateru da organu uprave dostavi predlog mjera remedijacije sa programom praćenja stanja životne sredine, na davanje saglasnosti;
- 7) naredi operateru da sprovede utvrđene mjere remedijacije za koje je data saglasnost;
- 8) naredi operateru da postupa u skladu sa programom praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera remedijacije;
- 9) naredi operateru da se osigura od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, u skladu sa zakonom.

VI. KAZNE NE ODREDBE

Prekršajne odredbe

Član 41

Novčanom kaznom od 2.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) ne zatraži od organa državne uprave nadležnog za zaštitu i spašavanje uputstva za postupanje u slučaju akcidenta (član 16 stav 2);
- 2) ne obavijesti organ uprave, nadležnu inspekciju i organ državne uprave nadležan za zaštitu i spašavanje o preduzetim mjerama (član 16 stav 3);
- 3) bez odlaganja ne obavijesti organ uprave i nadležnu inspekciju u slučaju kada neposredna opasnost od štete nije uklonjena sprovođenjem preventivnih mjera (član 16 stav 6);
- 4) bez odlaganja ne obavijesti organ uprave i nadležnu inspekciju ili ne preduzme neophodne mjere remedijacije, radi ograničavanja i sprječavanja daljeg širenja štete u životnoj sredini i negativnih uticaja na zdravlje ljudi (član 17 stav 1);
- 5) u roku koji je određen rješenjem o pokretanju postupka utvrđivanja štete, ne sačini i ne dostavi predlog mjera remedijacije organu uprave na saglasnost (član 18 stav 1);
- 6) ne sprovede, bez odlaganja, u hitnim slučajevima preventivne mjere i mjere remedijacije, radi sprječavanja odnosno otklanjanja štete u životnoj sredini (član 30 stav 1);
- 7) se ne osigura od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini ili ne obezbijedi drugi instrument finansijskog obezbjeđenja, a obavlja djelatnost odnosno aktivnosti iz člana 7 ovog zakona (član 34).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 12.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tač. 6 i 7 ovog člana može se izreći zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju od 30 dana do šest mjeseci.

VII. ZAVRŠNE ODREDBE

Podzakonski akti

Član 42

Podzakonski akt iz člana 29 stav 3 ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Prestanak važnosti

Član 43

Danom početka primjene ovog zakona prestaju da važe odredbe čl. 44 do 53 Zakona o životnoj sredini ("Službeni list CG", broj 48/08).

Stupanje na snagu

Član 44

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se od 1. oktobra 2024. godine.